

Nr 28

Utlåtande i anledning av väckta motioner om förordnande av civila medlare i äktenskapsmål.

Första lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta motioner, nr 76 i första kammaren av fru *Wallentheim m. fl.* samt nr 103 i andra kammaren av fru *Torbrink m. fl.* I motionerna, vilka äro likalydande, hemställles, »att i 14 kap. 2 § i giftermålsbalken införes ett stadgande, innebärande skyldighet för kommunalnämnd, stadsstyrelse eller magistrat att utse civila medlare, minst en man och en kvinna, samt att vederbörande utskott erhåller i uppdrag att utarbeta erforderlig författningstext».

Beträffande skälen för motionärernas hemställan får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet har berett följande sammanslutningar tillfälle att yttra sig över motionerna: Föreningen Sveriges häradshövdingar, Föreningen Sveriges stadsdomare, styrelsen för Sveriges advokatsamfund samt Svenska stadsförbundet och Svenska landskommunernas förbund.

Gällande bestämmelser

I 14 kap. giftermålsbalken ges bestämmelser om medling i äktenskap. Enligt 1 § detta kapitel må make påkalla medling i fall som avses i 11 kap. 2 § första stycket giftermålsbalken, d. v. s. då make på vissa sätt grovt åsidosätter sina skyldigheter mot andre maken, liksom också i andra fall, då söndring uppkommit mellan makar. Vidare kan medling påkallas, om det uppkommit tvist mellan makarna angående underhållsskyldigheten eller i vissa andra ekonomiska frågor. Medling verkställles enligt samma lagrum av präst i församling av svenska kyrkan, där makarna eller endera är kyrkobokförd, eller av behörig vigselförrättare inom annat trossamfund, som makarna eller endera tillhör. Vidare kan make hos häradshövdingen i den ort eller rättens ordförande i den stad, där makarna eller endera har sitt hemvist, begära att särskild medlare utses. Slutligen kan medling företas av kommunalt utsedd medlare, om sådan finnes i den kommun där makarna eller endera av dem har sitt hemvist. Medlare av sistnämnda slag, s. k. borgerliga medlare, skola enligt 14 kap. 2 § giftermålsbalken utses, då kommun beslutar därom eller det eljest visar sig föreligga behov av sådana medlare. Dessa utses på landet av kommunalnämnden, i Stockholm av överståthållarämbetet och i annan stad av magistraten eller, där magistrat ej finnes, av stadsstyrelsen. Till medlare skola utses minst en man och en kvinna. Tjänstgöringstiden är två kalenderår; och om medlare avgår,

innan den tid utgått, för vilken han är utsedd, utses annan medlare för den återstående tiden. Angående verkställande av medling stadgas i 3 § samma kapitel att medlare äger kalla makarna att sammankomma inför sig och att han skall på lämpligt sätt göra sig underrättad om anledningen till söndringen eller tvisten och söka förlika makarna. Enligt samma paragraf andra stycket har medlare att iakttaga tystnad om vad han erfarit vid medlingen, och han må ej heller höras som vittne därom.

Att medling verkställts är i vissa fall förutsättning för dom å hemskillnad. Makar som äro ense om att söka vinna hemskillnad kunna i gemensam ansökan begära dom härå enligt 11 kap. 1 § giftermålsbalken, då de på grund av djup och varaktig söndring ej kunna fortsätta sammanlevnaden. Sådan ansökan må enligt 15 kap. 7 § giftermålsbalken ej upptas till prövning, såframt det ej visas, att medling ägt rum. Då så har skett, skall domstolen utan att ingå i de förhållanden som ligga bakom ansökan döma till hemskillnad.

Då endast den ene av makarna önskar hemskillnad kan dom härå erhållas enligt 11 kap. 2 § giftermålsbalken. Förutsättning för vinnande av hemskillnad enligt detta lagrum är enligt paragrafens första stycke att den ene maken på vissa närmare angivna sätt grovt åsidosatt sina skyldigheter mot andre maken eller barnen eller enligt paragrafens andra stycke, att djup och varaktig söndring uppkommit mellan makarna. Därjämte stadgas för båda fallen, att om det på grund av särskilda omständigheter kan fordras att den som begär äktenskapets upplösning fortsätter sammanlevnaden, hemskillnad ej må beviljas. Enligt 15 kap. 8 § giftermålsbalken får mål om hemskillnad enligt 11 kap. 2 § samma balk ej upptas till prövning, med mindre det visas, att medling ägt rum eller att svaranden underlåtit att på kallelse infinna sig till medling eller ej kunnat anträffas med kallelse.

Enligt 15 kap. 23 § giftermålsbalken må ej heller mål mellan makar angående underhållsskyldigheten upptas till prövning utan föregående medling, såframt makarna ej på grund av söndring leva åtskilda. Detsamma gäller mål angående vissa andra ekonomiska tvister mellan makar.

Historik

Under äldre tider var det i Sverige liksom i andra länder de kyrkliga myndigheternas uppgift att ingripa mot split i äktenskap. Bestämmelser härom funnos meddelade i 16 kap. av 1686 års kyrkolag. I anslutning till dessa bestämmelser gjorde 14 kap. 1 § äldre giftermålsbalken varning av prästen jämte ådömande genom domstol av böter till förutsättning för vinnande av dom å skillnad till säng och säte. Genom förordningen den 20 november 1860 borttogs bötesstraffet och bestämdes, att varning skulle äga rum först inför kyrkoherden och, om makarna ändå icke kunde sämjas, därefter inför kyrkorådet.

Genom *lagen den 12 november 1915 om äktenskaps ingående och upplösning* lagfästes principen om att makar skulle äga upplösa sitt äktenskap,

då de voro ense därom, och samtidigt därmed ersattes varningarna inför kyrkliga myndigheter av ett medlingsförfarande för att förhindra förhastade skilsmässor. Till stöd för införande av ett särskilt medlingsinstitut anförde lagberedningen:

Vad nu angår de särskilda anordningar, som böra vidtagas i syfte att i de angivna fallen söka förekomma skilsmässa av förhastande, synas de nu föreskrivna varningarna inför kyrkoherden och kyrkorådet, vilka ofta kännas förödmjukande för makarna och givit anledning jämväl till andra allvarliga anmärkningar, icke böra bibehållas. Ett ingripande från en utomstående person i syfte att söka åstadkomma utjämnande av uppkomna skiljaktigheter synes dock icke böra helt uteslutas. Ett sådant ingripande, företaget med förstånd och takt av någon, för vilken makarna kunna hava förtroende, lärer allt emellanåt kunna verka till avlägsnande av uppkomna missförstånd, sammanförande av de söndrade sinnena, bättrande av anmärkta felaktigheter. Beredningen har därför ansett att innan frågan om den separation, som enligt vad strax skall sägas i förevarande fall skall utgöra inledningen till skilsmässan, kommer till saklig behandling, ett försök bör göras till medling mellan makarna.

Medling enligt 1915 års lag skulle verkställas av präst inom svenska kyrkan eller främmande trossamfund eller av häradshövding eller i stad rättens ordförande eller av annan person, som av häradshövdingen eller borgmästaren förordnats, och det underströks särskilt i lagmotiven att man genom att på så sätt utforma stadgandet om medlare velat lämna tillfälle att till medlare utse vilken därtill lämplig person som helst.

Då bestämmelserna i 1915 års lag inarbetades i nu *gällande giftermålsbalk*, infördes möjligheten att utse borgerliga medlare samtidigt som häradshövding och borgmästare frantogos rätten att medla. Dessa förändringar motiverades av lagberedningen på följande sätt:

Såsom medlare upptager förslaget till skillnad från gällande lag icke häradshövding eller rättens ordförande i stad. Det har nämligen icke ansetts lämpligt att pålägga dem den ökade börda, som skyldigheten att verkställa medling enligt förslaget kan medföra; från processuell synpunkt torde det ej heller vara tillrådligt att den, som kan väntas komma att leda rättens handläggning av en tvistefråga, skall hava att i förväg såsom medlare uttala sin åsikt angående densamma. Såsom medlare skulle då återstå allenast prästen eller den, som i det särskilda fallet av häradshövdingen eller rättens ordförande blivit utsedd att medla. I åtskilliga av de fall, som avses, särskilt då tvisten gäller rent ekonomiska eller rättsliga frågor, skulle prästen kunna vara mindre lämplig som medlare; det kan ock tänkas, att i vissa fall make av annan anledning icke vill för ändamålet anlita prästen. En i det särskilda fallet på ena makens begäran utsedd medlare kan lätt komma att av andra maken mötas med misstro. Anlitandet av sådan medlare försvåras ock genom den omgång, som är förenad med hans förordnande. Möjligheten att ofördröjligen och utan uppseende vända sig direkt till medlaren torde ofta vara ett villkor för att makar skola söka medling. Även den omständigheten, att make enligt 15 kap. 23 § under bestående samliv ej kan dömas att till andra maken utgiva underhållsbidrag med mindre medling ägt rum eller åtminstone försök gjorts att kalla svaren till medling, gör det angeläget, att sökandet av medling icke är förenat med någon avsevärd tidsutdräkt. Av nu anförda skäl har beredningen föreslagit, att särskilda medlare skola

kunna inom kommunerna utses. — Att meddela föreskrift om utseende inom varje kommun av särskilda medlare mellan makar torde ej vara erforderligt. I en mängd smärre kommuner lärer medling mellan makar sällan eller aldrig ifrågakomma. Det bör få bero på prövning inom varje kommun, huruvida medlare skola utses. Den korporation, som har att utöva kommunens beslutanderätt, kommunalstämma eller kommunalfullmäktige på landet och allmän rådstuga eller stadsfullmäktige i stad, bör äga bestämma, att medlare skola utses inom kommunen. Själva utväljandet av dessa medlare har däremot synts lämpligen kunna anförtros åt en mindre korporation, på landet kommunalnämnden samt i stad magistraten eller stadsstyrelsen eller i Stockholm överståthållarämbetet, som utövar flertalet av de befogenheter, vilka i andra städer tillkomma magistraten. Den myndighet, som sålunda skall äga utse medlare, synes emellertid böra erhålla befogenhet att göra detta, så snart behov visar sig, även om icke den korporation, som representerar kommunen, beslutat att medlare skola utses. Antalet medlare bör givetvis lämpas efter behovet, dock så att det skall finnas minst en manlig och en kvinnlig medlare. Det har vidare ansetts lämpligt föreskriva, att medlare skall utses för två kalenderår, samt att, om medlare avgår innan den tid utlupit, för vilken han är utsedd, annan skall utses för den återstående tiden. Tvång att mottaga uppdraget att vara medlare har icke stadgats.

Efter antagande av den nya giftermålsbalken har vid några tillfällen framställtts önskemål om ändringar i gällande bestämmelser om medling i äktenskap. Sålunda har 1941 års kyrkomöte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning angående sådana tillägg och ändringar i gällande lagstiftning, särskilt med hänsyn till medlingsförfarandet och hemskillnadsinstitutet, som kunde vara ägnade att förebygga otillräckligt motiverade skilsmässor och stärka äktenskapets ställning i folkmedvetandet, detta såsom förutsättning för bibehållande av de nuvarande bestämmelserna för den kyrkliga vigseln, samt framlägga de förslag som av en sådan utredning kunde föranledas. Skrivelsen har icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Därefter har vid 1946 års kyrkomöte väckts motion om inrättande av ett särskilt kollektivt organ för medling i äktenskapstvisiten, en s. k. medlingsnämnd. Motionen härom avslogs av kyrkomötet, varvid i det avstyrkande utskottsutlåtandet framhölls, att det vore en styrka i gällande ordning, att medlingen verkställdes av endast en medlare, då medlingen därigenom finge en strikt enskild karaktär.

Frågan om ändring av bestämmelserna om medlare berördes i viss mån vid 1946 års riksdag. Vid riksdagen framlades en proposition (nr 335) med förslag till bland annat sådana ändringar i giftermålsbalken, som föranledades av nya rättegångsbalken, och i anledning av denna proposition väcktes två likalydande motioner, I: 376 och II: 571, i vilka gjordes gällande, att åtskilliga brister funnes i äktenskapslagstiftningen och att en allmän översyn av giftermålsbalken vore påkallad. Bl. a. påtalades som en nackdel med gällande lagstiftning, att medlaren ofta vore identisk med prästen i församlingen och att möjlighet i regel saknades att uppsöka en konfessionslös medlare. Motionärerna funno det därför böra i lag fastslås, att en av kommunen utsedd medlare skulle finnas inom varje kommun, men förklarade sig medvetna om att detta önskemål icke kunde tillgodoses i samband med

den proposition, i anledning varav motionerna blivit väckta. Propositionen och motionerna behandlades av första lagutskottet, som i sitt utlåtande (nr 62) beträffande frågan om en översyn av giftermålsbalken anförde, att utskottet icke funne sådana skäl anförda att det funnes anledning att i det då förevarande sammanhanget ingå på en prövning av ett så vittomfattande spörsmål, vilket låge helt utanför propositionens syfte. Utskottets utlåtande godkändes av riksdagen.

I huvudsak samma motionärer återkommo vid 1947 års riksdag med motioner (I: 40 och II: 76), vari begärdes en allmän översyn av äktenskapslagstiftningen. Även i dessa motioner berördes så till vida medlingsinstitutet, som att motionärerna föreslogo införandet av obligatorisk medling även efter hemskillnadsåret. Däremot framfördes ej denna gång krav på införande av borgerliga medlare i samtliga kommuner. Motionerna behandlades av första lagutskottet, som i avgivet utlåtande (nr 37) avstyrkte motionerna. I utlåtandet redovisades remissyttranden från ärkebiskopen och häradshövdingeföreningen, vari beträffande medlingsinstitutet bl. a. uttalades, att medlingen som villkor för hemskillnad för de flesta fall kommit att bli en betydelselös formalitet. Som skäl för sitt avstyrkande framhöll utskottet, att ehuru det måhända på enstaka punkter inom det av motionärerna berörda lagstiftningsområdet kunde finnas behov av lagändringar, anledning dock icke föreläge att igångsätta en allmän översyn av lagstiftningen. Utskottet uttalade vidare, att med hänsyn till det för samhället så betydelsefulla lagstiftningsområde varom här vore fråga kunde antagas, att Kungl. Maj:t med särskild uppmärksamhet följde utvecklingen och vid lämplig tidpunkt toge initiativ till erforderliga lagändringar.

Sådant initiativ har tagits genom att Kungl. Maj:t år 1949 tillkallade en advokat som sakkunnig för att inom justitiedepartementet utarbeta en sammanfattning av erfarenheter och synpunkter från det praktiska rättslivet angående giftermålsbalkens tillämpning och behovet av ändringar däri. I sin år 1951 avgivna rapport har den sakkunnige beträffande medlingsinstitutet bl. a. framhållit, att erfarenheterna från de enskilda fallen syntes giva vid handen, att en stor del av medlingarna vore meningslösa men att det å andra sidan vore en allvarlig sak att rekommendera en inskränkning av medlingarna, vars verkningar ej kunde beräknas. Som en allmän anmärkning mot gällande medlingsförfarande anmärktes även i rapporten, att medlingen ofta komme för sent för att vara makarna till hjälp.

Yttrandena

Av de sammanslutningar, som beretts tillfälle att yttra sig över motionerna, instämmer endast en med motionärerna, nämligen *advokatsamfundets styrelse*, som utan motivering kort och gott förklarar, att styrelsen tillstyrker motionerna.

Häradshövdingeföreningen ställer sig negativ till motionärernas förslag och anför bl. a.:

Det torde, såsom motionärerna antytt, förhålla sig så att landsortskommunerna och mindre städer endast i ringa utsträckning begagna sig av rätten att utse civila medlare i äktenskapstvister. Trots detta är det endast i sällsynta fall som framställning göres om att häradshövdingen i orten skall, enligt 14 kap. 1 § giftermålsbalken, förordna särskild medlare. Detta förhållande torde dock icke ha sin förklaring i att utvägen är okänd för dem som stå i begrepp att söka hemskillnad. Den som hyser allvarliga betänkligheter mot att anlita prästerlig medlare får helt säkert av den jurist, sakkörare eller socialvårdstjänsteman, till vilken han hänvänder sig i hemskillnadsfrågan, besked om hur han skall förfara för att erhålla civil medling och även hjälp med uppsättande av ansökan därom, såvida han icke vill ha besväret att göra en muntlig framställning. Icke heller behöver den nu berörda utvägen vara förenad med några nämnvärda kostnader. Att den så sällan kommer till användning torde därför bero på att det icke förefinnes något påtagligt behov av civila medlare i de orter, där kommunerna underlåtit att utse sådana. I de få fall där önskan om civil medling verkligen finnes, kan man enligt nyssnämnda lagrum få förordnad civil medlare, till vilken man har förtroende. Föreningen anser därför att tillräckliga skäl saknas för att ålägga kommunerna skyldighet att utse civila medlare och kan därför icke tillstyrka bifall till motionerna.

Bland övriga remissinstanser, *stadsdomarföreningens styrelse* samt *styrelserna för stadsförbundet* och *landskommunernas förbund*, råder enighet om att borgerliga medlare borde finnas utsedda i flera kommuner än vad för närvarande är fallet. Trots denna uppfattning finna sig emellertid dessa sammanslutningar icke böra tillstyrka motionerna. Som skäl för detta ståndpunktstagande anföres bl. a. av såväl *stadsdomarna* som av *landskommunförbundets styrelse* svårigheten att i mindre kommuner erhålla för medlingsuppdraget lämpade personer. Enligt *stadsdomarna* saknas därjämte intresse för att anlita borgerliga medlare inom åtskilliga kommuner. För att dock i viss mån tillgodose motionärernas syfte finna stadsdomarföreningen och landskommunförbundet det önskvärt, att kommunernas uppmärksamhet genom ökad upplysning fästes på möjligheten att utse borgerliga medlare. *Stadsförbundet* åter, som understryker vikten av att allmänheten beredes ökade möjligheter att anlita kostnadsfri borgerlig medling, anvisar andra vägar till detta mål:

För att emellertid en önskvärd utbyggnad av institutionen med kommunalt utsedda medlare skall kunna uppnås och därmed det behov av tillgång till kostnadsfri borgerlig medling, som torde föreligga, bättre tillgodoses, vill det synas som om andra vägar i stället skulle kunna vara framkomliga. Vad styrelsen här åsyftar gäller spörsmålen, huruvida icke en ökad aktivitet inom kommunerna skulle kunna åstadkommas genom en utvidgning av deras kompetens på så sätt att man slopade den bundenhet till inom vederbörande kommun utsedda medlare, som får anses vara förknippad med nuvarande lagbestämmelser i den utformning dessa ha. Styrelsen får i dessa hänseenden särskilt framhålla följande synpunkter. Såsom motionärerna anfört förhåller det sig så, att den enskilde vid anlitaandet av medlare, som särskilt förordnats av häradshövdingen eller rättens ordförande, har att själv vidkännas kostnaderna för medlingen. I fråga om kostnaden för själva förordnandet torde praxis därvid vara olika vid olika domstolar. Ett uttalande från auktoritativt håll, att dylika förordnanden skola vara avgifts-

fria, synes emellertid härvidlag vara till fyllest för att uppnå önskvärd enhetlighet. I den mån en särskilt förordnad medlare betingar sig arvode, blir det åter otvivelaktigt parternas sak att svara för kostnaden. Detta har fastslagits i ett rättsfall från år 1930 (Svensk Juristtidning 1931, ref. 23). Man skulle då ställas inför frågan, huruvida kommunerna, som ju äga kompetens att inom kommunen utse medlare och att bekosta dessas verksamhet, även skulle kunna tillerkännas befogenhet att anslå medel till medlingsverksamhet, som bedrivs utom kommunen. Något hinder att till medlare utses person inom annan kommun än den, där makarna eller endera har sitt hemvist, lär icke föreligga i fråga om medlare, vilken förordnas av häradshövdingen eller rättens ordförande. Med beaktande härav borde det kunna övervägas, om icke kommunerna också skulle få befogenhet att till medlare utse personer, bosatta utom den egna kommunen. Ett sådant tillvägagångssätt skulle säkerligen ofta erbjuda direkta fördelar, då man därigenom kunde bereda parterna tillfälle att som medlare anlita person med erfarenhet från sådan verksamhet. Styrelsen har ej kännedom om att någon kommun skulle ha övervägt eller rent av beslutat att anslå medel för att bestrida enskildas kostnader för anlåtande av särskilt förordnad medlare eller för anlåtande av inom annan kommun utsedd medlare. Skulle likväl den kommunala kompetensen på området kunna utvidgas så, att den i sig inrymde både befogenhet att utse medlare, som äro bosatta i annan kommun, och befogenhet att bevilja anslag för kommunmedlemmarnas anlåtande av särskilt förordnad medlare eller inom annan kommun utsedd borgerlig medlare, synes man ha grundad anledning räkna med en utökad kommunal medverkan på området i den riktning motionärerna torde åsyfta. I första hand torde därför möjligheten att tillfredsställande lösa frågan genom åtgärder av nu antytt slag böra prövas.

Utskottet

Kommunernas möjlighet att enligt 14 kap. 2 § giftermålsbalken utse borgerliga medlare synes utom i de största städerna icke ha kommit till användning i någon större utsträckning. Enligt en inom stadsförbundet i november 1954 gjord undersökning funnos sålunda kommunalt utsedda medlare i de fem största och i femton andra städer. I åtskilliga medelstora städer saknas alltså medlare av detta slag. För landskommunernas del finnas ej bestämda upplysningar, men man torde kunna anta, att kommunalt utsedda borgerliga medlare finnas endast i enstaka undantagsfall.

Utskottet har sökt bilda sig en uppfattning om i vilken utsträckning de borgerliga medlarna utnyttjas å de orter där sådana finnas. För Stockholms del har därvid för vissa år gjorts en jämförelse mellan det uppgivna antalet medlingar, utförda av de av överståthållarämbetet utsedda medlarna, och antalet medlingar, som stadens prästerskap redovisat i sina ämbetsberättelser. Resultatet av denna jämförelse ger vid handen att i Stockholm ungefärligen lika många medlingar verkställas av de kommunala, borgerliga medlarna som av svenska kyrkans präster. Utskottet har vidare tagit del av vissa uppgifter om den borgerliga medlingsverksamhetens omfattning i vissa medelstora städer och har härav funnit framgå, att även å dessa orter en mycket betydande del av äktenskapsmedlingarna utföres av de kommunalt utsedda, borgerliga medlarna. Det kan enligt utskottets mening knappast med

fog antagas, att det finnes någon väsentlig skillnad i fråga om inställningen till borgerlig äktenskapsmedling mellan befolkningen i de städer, där kommunala medlare ej finnas, och i de städer, där sådana medlare nu fullgöra kanske hälften av totala antalet medlingar. Det ter sig därför redan på grund härav antagligt, att det — åtminstone i åtskilliga medelstora städer — finnes ett latent behov av organiserad borgerlig äktenskapsmedling.

Detta behov av konfessionslös medling torde icke kunna täckas genom att makar i stället i varje enskilt fall begära förordnande av särskilt utsedd medlare. Att möjlighet finnes att genom ansökan få en viss person, för vilken makarna ha särskilt förtroende, utsedd till medlare, är visserligen värdefullt. Men denna möjlighet till konfessionslös medling synes åtminstone på många orter böra vara kompletterad med möjligheten att uppsöka på förhand utsedda borgerliga medlare. Ett skäl härför synes vara att personer som ej önska kyrklig medling skola kunna gå till borgerlig medlare utan att behöva underkasta sig besväret med det särskilda ansökningsförfarandet. Den omgång som är förenad med ett sådant förfarande torde i allmänhet också medföra, att förordnande av sådan medlare ej begäres förrän den äktenskapliga söndringen nått så långt, att makarna redan bestämt sig för skilsmässa. I dessa fall kommer medlingen därför alltför sent för att kunna verksamt bidra till att förlika makarna. Denna invändning kan visserligen med visst fog riktas mot medlingsinstitutet över huvud taget. Men då kommunalt utsedda medlare finnas kan i många fall medling tänkas komma att ske på ett tidigare stadium till följd av att de personer, som dra sig för kyrklig medling, ha haft möjlighet att utan ansökningsförfarandets omgång omedelbart uppsöka en borgerlig medlare.

En i det särskilda fallet på ena makens begäran utsedd medlare kan vidare, som framhållits av lagberedningen, lätt komma att av den andre maken mötas med misstro. Att makarna själva måste ersätta medlaren för hans uppdrag kan även bidra till att avhålla dem från att utnyttja denna form av borgerlig medling.

Det anförda ger vid handen, att kommunalt utsedda borgerliga medlare ha en väsentlig uppgift att fylla, och utskottet instämmer därför till fullo med den av samtliga remissinstanser utom en uttryckta uppfattningen, att sådana medlare borde finnas utsedda i större utsträckning än för närvarande är fallet. Att å andra sidan gå så långt som till att föreskriva obligatorisk skyldighet för varje kommun att utse medlare är måhända icke behövt. I åtskilliga kommuner lära sålunda skilsmässor förekomma tämligen sparsamt och torde dessutom intresse saknas för att anlita borgerlig medling. Utskottet är därför icke berett att nu förorda en lagändring av det innehåll motionärerna önska, men det synes angeläget att man vid framtida lagstiftning beaktar de framförda önskemålen om att flera kommuner måtte utse borgerliga medlare. Det av två remissinstanser framförda förslaget att kommunerna genom cirkulärskrivelse eller på annat sätt uppmärksamgöras på sin möjlighet och skyldighet att utse medlare kan måhända även vara förtjänt av att realiseras.

De sålunda framhållna synpunkterna synas utskottet böra genom skrivelse till Kungl. Maj:t bringas till Kungl. Maj:ts kännedom.

Under åberopande av det ovan anförda får utskottet alltså hemställa, att riksdagen i anledning av förevarande motioner, I: 76 och II: 103, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giva till känna vad utskottet ovan angivit.

Stockholm den 21 april 1955

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herr Lindblom, fru Sjöström-Bengtsson, herrar Björnberg*, Lindgren, John Wiktor Jonsson, fru Wallentheim, herrar Theodor Johansson och Ollén;

från andra kammaren: herrar Rylander, Landgren, Gustafsson i Borås, Johansson i Norrfors, Hedqvist, fru Johansson i Skövde, herr Jacobsson i Sala och fröken Karlsson.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.